

Základy sociologie

Mgr. Michaela Stejskalová

Konzultace po dohodě e-mailem:

180154@mail.muni.cz

Čo zaujíma sociológiu?

- Sociológia ako veda o spoločnosti a jej fungovaní. Vznikla ako reakcia na zrútenie kontrolných mechanizmov, ktoré regulovali spoločnosť pred nástupom priem. revolúcie.
- „Sociolog je osoba, ktorá se intenzívne, ustavične a bez skrupulí zaujíma o to, čo lidé dělají... Jeho otázky jej mohou zavést do všech možných úrovní společnosti, na nejznámější i nejméně známá místa, k nejváženějším i nejvíce opovrhovaným lidem.“ (Berger 2003: 25)
- „Sociologie se staví proti partikulárním světovým názorům, které chtějí vyjadřovat obecný stav věcí. Jako samozřejmost nebere ani ty způsoby chápání, jež se vydávají za jakési přirozená vysvětlení událostí, která se obejdou bez odkazu k historické změně či společenskému rámci, z něhož tyto události vzešly.“ (Bauman 2004:19)

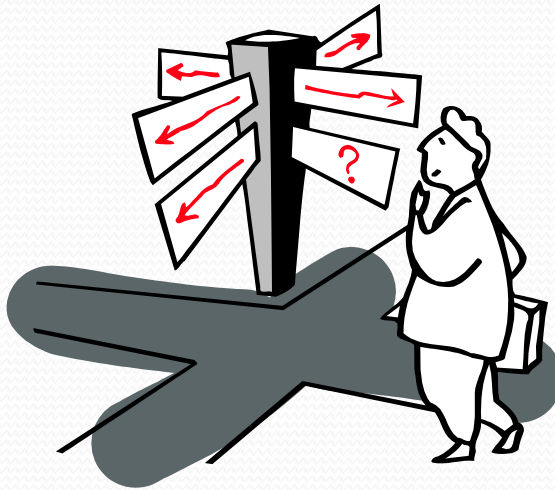
Čím sa sociológia líši od ostatných vied?

- Samovražda

- Psychológia
- Sociológia

- Nezamestnanosť

- Ekonomia
- Psychológia
- Politológia
- Sociológia

Perspektíva

- Berger hovorí o 4 motívoch sociologického pohľadu: motív demaskovania, neúctivosti, relatívnosti a kozmopolitný motív. Sociologická perspektíva je široký, otvorený a emancipovaný pohľad na ľudský život. (2003: 58)
- Mills: „sociologická imaginace nám pomáhá pochopiť históriu a biografii a jejich vzájemný vztah ve společnosti.“ (2002: 10)
- „Chceme rozšiřovat horizonty porozumění, nikoli nahrazovat zdánlivý omyl zdánlivě nezpochybnitelnou pravdou.“ (Bauman 2004: 22)

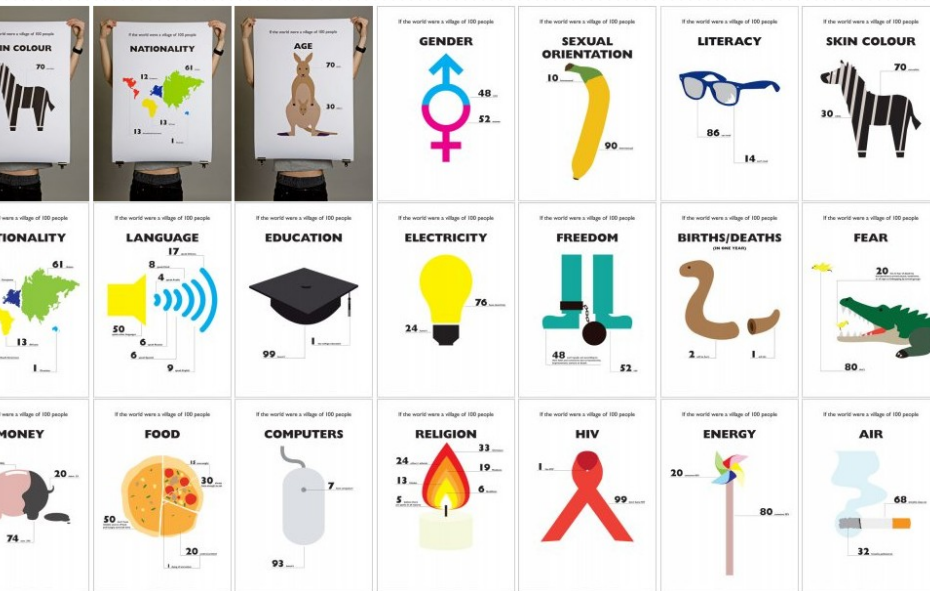
Spoločnosť

- Skupina ľudí, ktorí žijú na určitom území, podliehajú rovnakému politickému systému a uvedomujú si, že majú inú identitu, než skupiny žijúce v ich susedstve
- Problematický pojem
- Zvyčajne národný štát
- Týka sa predovšetkým moderných spoločností (industrializácia, urbanizácia a masová komunikácia)
- „Souhrn individuí jednajících s ohledem na jednání druhých, a to v určitém historickém, prostorovém, kulturním a sociálním kontextu, jehož parametry mohou svým jednáním ovlivňovat jen částečně.“ (Keller 2004:11)
- Spoločnosť existuje len pokiaľ sa ľudia chovajú, akoby existovala.

Realita – sociálne konštruovaná

- Sebanaplňajúce sa proroctvo a Thomasov teorém
- Sociológia vedenia smeruje k mechanizmom utvárania a udržovania toho, čo ľudia považujú vo svojom svete za reálne a podľa čoho orientujú vlastné jednanie
- Moc v spoločnosti v sebe zahŕňa aj moc určovať k čomu budeme socializovaní
- Internalizácia, institucionalizácia a objektivácia vedenia

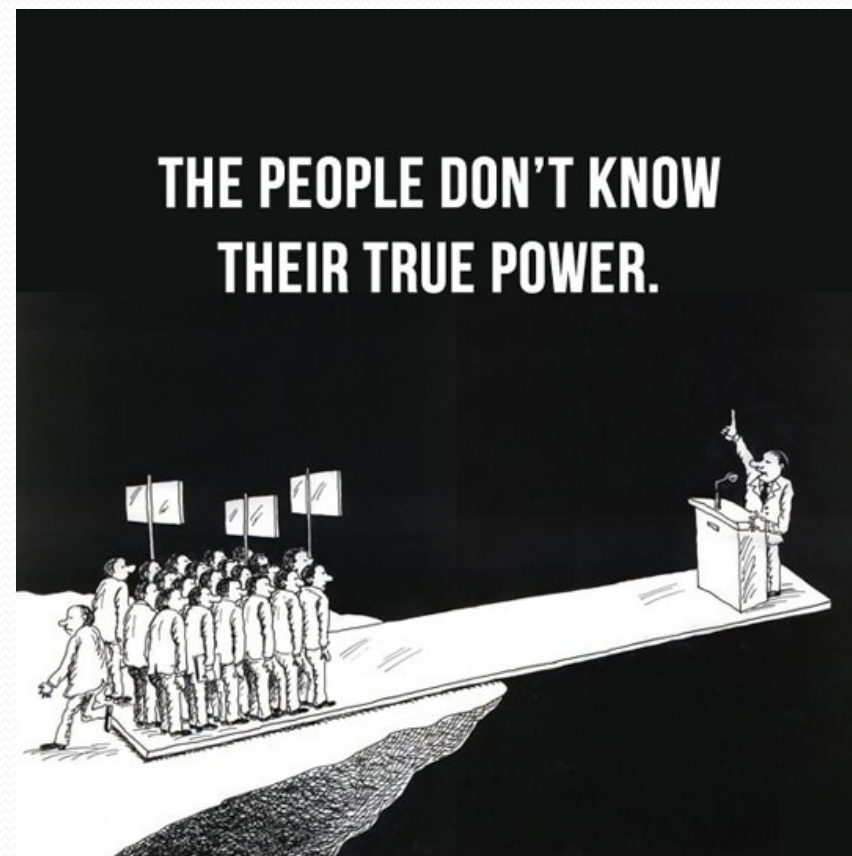
Sociálne nerovnosti a ich legitimizácia

- Rozdielny podiel na statkoch a službách, prístupe k moci a výške prestíže.
- V tradičných spoločnostiach legitimizované vojenským a správnym aparátom.
- V moderných spoločnostiach – parlamentná demokracia a myšlienka meritokracie
- Weberova koncepcia panstva

Čo chceme?

Príroda

- Pôvodne depozitár všetkého, čo ľudia potrebujú
- Zákony prírody
- Postoje k prírode a potrebe ju chrániť
- Medicína ako spôsob kontroly prírody

Kultúra

- Možnosť manipulovať a jednať s vecami, existuje predstava ideálneho stavu tejto manipulácie.
- Umelé usporiadanie, ľuďmi vytvorené prvky života v spoločnosti.
- Mení chápanie normality.

Sociálne role

- Sociálne definované očakávania, ktorými sa osoba s určitým sociálnym postavením riadi. Ľudom záleží na tom, ako sa k nim ostatní správajú, takže pracujú viac-menej podvedomo na vytváraní dojmov, aby si zaistili, že na nich ostatní budú reagovať určitým spôsobom.
- Javisko a zákulisie
- Zdvorilá nevšímavosť (E. Goffman)
- Konflikt rolí
- Genderové role

Čo to znamená skúmať sociologicky?

- Vychádzať z dostupných teórií
- Snažiť sa eliminovať vplyv vlastnej skúsenosti – objektivita skúmania
- Empirické výskumy vychádzajúce z teoretických otázok
- Tvorba podkladov pre spoločenskú zmenu

Prístupy k výskumu

kvantitatívny

- Malé množstvo informácií o veľkom počte respondentov
- Vysoká reliabilita
- Nízka validita
- Zovšeobecniteľnosť výsledkov
- Experimenty, dotazníky, cenzy

kvalitatívny

- Veľké množstvo (a hĺbka) informácií o malom počte respondentov
- Nízka reliabilita
- Vysoká validita
- Nezovšeobecniteľnosť
- Etnografia, prípadové štúdie, zakotvená teória, biografický výskum

Skupinová úloha

- Vymyslite si v skupinkách nejaký sociologický problém, ktorý by vás zaujímal a zvažte, ako by ste ho skúmali – definícia problému – otázky alebo hypotézy, voľba výskumnej stratégie (čo všetko by malo byť v dotazníku)

Použitá literatura

- Bauman, Z., T. May. 2004. *Myslet sociologicky*. Praha: SLON.
- Berger, P. L. 2003. *Pozvání do sociologie*. Brno: Barrister & Principal.
- Mills, Ch. W. 2002. *Sociologická imaginace*. Praha: SLON.